

Motion till riksdagen 2019/20:3507

av Karin Rågsjö m.fl. (V)

med anledning av prop. 2019/20:84 Förbättringar för barn inom den psykiatriska tvångsvården

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör införas en nollvision när det gäller tvångsåtgärder för barn inom den psykiatriska vården och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lämplig myndighet bör ges i uppdrag att samla in statistiska uppgifter och se över relevant information över vidtagna tvångsåtgärder inom den psykiatriska vården för barn och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att varje barn ska ha rätt till samtal efter utförd tvångsåtgärd med medicinskt ansvarig personal och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lämplig myndighet bör ges i uppdrag att utvärdera varje genomförd tvångsåtgärd och tillkännager detta för regeringen.

Nollvision mot tvångsåtgärder

Regeringens förslag innebär förbättringar som Vänsterpartiet ställer sig bakom. I motion 2018/19:2230 skrev vi: ”Tvångsvården behöver i högre utsträckning än vad som sker i dag baseras på mindre tvång och mer delaktighet.” Vi kan konstatera att alla former av vård kan skilja sig stort mellan olika regioner, detta gäller även den psykiatriska vården. Det behövs tydligare nationella regler och riktlinjer. Det gäller t.ex. det som framförs i propositionen men även statistik, krav på personalens kompetens, utvärdering, barns rättigheter inom vården.

I remissomgången till SOU 2017:111 skriver bl.a. Vårdförbundet att det är helt oacceptabelt att utsätta barn och unga för slentrianmässiga tvångsåtgärder. Tvångs-

åtgärder ska bara kunna vidtas i extrema fall. Fokus måste i stället ligga på metodutveckling och kompetent personal såsom specialistutbildade sjuksköterskor. Vårdförbundet lyfter fram Mölndals sjukhus som ett gott exempel där man drastiskt lyckats minska antalet tvångsåtgärder.

Bristerna generellt inom den psykiatriska vården var en viktig anledning till att Vänsterpartiet i budgetmotionen hösten 2019 föreslog ökade satsningar på den psykiatriska vården, säkrad personalförsörjning bl.a. på specialistsjuksköterskor, extra anslag till sjukvård i regioner med omfattande glesbygd.

Vänsterpartiet menar att tvångsåtgärder kan vara nödvändiga i ett fåtal extrema situationer. Men målet måste vara noll i varje region. Genom metodutveckling och satsning på utbildning samt kompetensutveckling av personalen kan detta mål nås. Men med en underfinansierad vård och i synnerhet den psykiatriska samt bristfälliga satsningar på personalen är detta inte gjort i en handvändning. Det bör införas en nollvision när det gäller tvångsåtgärder inom den psykiatriska vården av barn. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Uppföljning och utvärdering

Flera remissinstanser har uppmärksammat att IVO (Inspektionen för vård och omsorg) endast har regional statistik. Tillsyn och kontroll är regionalt baserad. Kunskap och överblick måste finnas nationellt. Detta för att bättre kunna sprida kunskap kring metodutveckling, uppmärksamma brister inom flera regioner samt att skapa en jämlik hälsovård. Det behövs nationell kunskap för systematisk kontroll och kunskaps-spridning. IVO eller annan myndighet bör få den uppgiften. Lämplig myndighet bör få i uppdrag att samla in statistiska uppgifter och se över relevant information över vidtagna tvångsåtgärder inom den psykiatriska vården för barn. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Ett barn som upplevt en tvångsåtgärd måste få ge sin berättelse och upplevelse av åtgärden. Detta både för den fortsatta behandlingen av den enskilde, att barnet ska kunna känna och vara delaktig men även för personalens kunskapsutveckling lokalt och nationellt. Det bör både vara personal som deltagit i beslutet men även personal som är medicinskt ansvarig på högre nivå som inte deltagit i det enskilda beslutet om tvångsåtgärd.

Varje barn ska ha rätt till samtal efter utförd tvångsåtgärd med medicinskt ansvarig personal. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Effekten av vidtagna tvångsåtgärder måste utvärderas på nationell nivå. Utifrån dokumentation från genomförda samtal med det tvångsmedelsberörda barnet bör utvärdering ske av varje fall. Detta för att kunna utveckla metoder för att nå en nollvision angående tvångsåtgärder. Syftet är inte att besluta om anmärkningar mot vårdenheter eller att driva enskilda fall med anledning av misstänkt felaktigt beslut om tvångsåtgärd. Kunskapsuppbyggnad och kunskaps-spridning måste ske systematiskt. Inga nya myndigheter bör dock skapas för detta ändamål. En befintlig myndighet bör få detta uppdrag. I utvärderingen bör även universitet och andra forskningsinstitut kunna engageras i vissa delar. Vetenskap och beprövad erfarenhet måste stå i centrum.

Lämplig myndighet bör få i uppdrag att utvärdera varje genomförd tvångsåtgärd. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Karin Rågsjö (V)

Nooshi Dadgostar (V)

Maj Karlsson (V)

Ilona Szatmari Waldau (V)

Momodou Malcolm Jallow (V)

Daniel Riazat (V)

Vasiliki Tsouplaki (V)